

IX Ogólnopolskie Dyktando Niepodległościowe

„Po polsku o historii”

dla uczniów kl. IV - VIII szkół podstawowych i szkół ponadpodstawowych
w roku szkolnym 2021/2022

ETAP SZKOLNY

29 września 2021 roku

Instrukcja dla osoby czytającej dyktando

Szanowni Państwo!

1. Tekst należy przeczytać trzykrotnie:

a) pierwszy raz – w całości

b) drugi raz wolniej, dyktując po jednym zdaniu, zapowiadając kolejny akapit

➤ każde zdanie wielokrotnie złożone należy podzielić na mniejsze, logiczne części, zgodnie z interpunkcją, a następnie przeczytać to zdanie jeszcze raz w całości

➤ znaki interpunkcyjne mogą być sygnalizowane jedynie przez intonację, a nie nazywane

c) trzeci raz – znów w całości.

2. Łączny czas dyktanda (pisanie dyktanda) nie może przekroczyć 45 minut.

3. Udział w Konkursie ma być dla uczniów przede wszystkim okazją do rozwijania zainteresowań humanistycznych i dociekliwości poznawczej: językowej i historycznej, dlatego zadbajmy o spokój i tonujmy emocje.

Dziękujemy!

Tekst dyktanda dla uczniów klas VII-VIII SZKOŁY PODSTAWOWEJ

O polski Śląsk

Polska odzyskała niepodległość po zakończeniu I wojny światowej, jednak kształtowanie granic nowo powstałego państwa okazało się żmudnym procesem. Przede wszystkim burzliwie było na Górnym Śląsku, gdzie w latach 1919–1921 miały miejsce aż trzy zrywy niepodległościowe.

Ten pograniczny region ze względu na rozwinięty przemysł i bogate złoża węgla stanowił bezcenne terytorium. O przynależności Górnego Śląska do Polski bądź Niemiec miało zadecydować powszechne głosowanie zwane plebiscytem. Sytuacja była naprawdę skomplikowana, bo wielu Górnoszlązaków nie identyfikowało się ani z II Rzeczpospolitą, ani z Republiką Weimarską.

Przed ostatecznym rozstrzygnięciem obie strony uruchomiły potężną machinę propagandową, aby przekonać do swych racji i zapewnić jak najwyższą frekwencję. Stosowano przeróżne metody perswazji. Niemcy twierdzili, że przynależność Śląska do Polski przyniesie chaos, nędzę i anarchię. Polacy z kolei nierzadko przedstawiali Niemców jako pruskich ciemiężców gnębiących lud śląski. Rozsyłano propolskie broszury, publikowano arcyzabawne plakaty i antyniemieckie karykatury. W kampanii plebiscytowej ważnym orężem były nawet niewielkie nalepki przyklejane na drzwiach domów zagorzałych zwolenników przynależności niemieckiej. Ich kolportażem zajmowały się chociażby dzieci. Z plakatów umieszczanych na niejednym familoku dumny polski orzeł zachęcał: „Głosuj za Polską, a będziesz wolny”.

Pomimo prężnej agitacji wyniki plebiscytu z 20 marca 1921 roku nie satysfakcjonowały żadnej ze stron. Wojciech Korfanty – polski komisarz plebiscytowy i skądinąd przeciwnik akcji zbrojnej – wobec groźby niekorzystnego dla Polski podziału spornego terytorium stanął na czele III powstania śląskiego. Dzięki determinacji walczących i na przekór niepomysłnemu wynikowi plebiscytu udało się wpłynąć na decyzję aliantów. Na mocy postanowień konwencji genewskiej z 1922 roku znacząca część Górnego Śląska powróciła do Macierzy.